

Nad bezbariérovým užíváním staveb dopravní infrastruktury

Základní podmínkou aktivního zapojení člověka do života společnosti je přístupnost prostranství a staveb, jejich užívání a možnost se v nich volně pohybovat. Proto nám tolik jde o vytváření bezbariérových tras měst a obcí tak, aby se jednotlivé bezbariérové úpravy a prvky doplňovaly a tvořily jeden funkční celek.

Dopravní bariéry, bariéry v dopravních stavbách společně s nevyhovujícím řešením dopravních prostředků jsou jednou z nejzávažnějších překážek bránících pohybu osob se zdravotním omezením. V této oblasti došlo k výraznému zlepšení, neboť téma bezbariérovosti se stalo součástí nejen právních předpisů (*stavební zákon č. 183/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů, vyhláška č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb*), ale i českých technických norem (např. ČSN 73 6110 *Projektování místních komunikací*, ČSN 73 6425-1 *Autobusové, trolejbusové a tramvajové zastávky, přestupní uzly a stanoviště – Část 1: Navrhování zastávek a Část 2: Přestupní uzly a stanoviště*).

Nezbytně nutné je dodržení podmínek bezbariérového užívání již v projektové přípravě. Ve *vyhlášce č. 499/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů*, o dokumentaci staveb, jsou zahrnuty podmínky a požadavky na srozumitelně vyjádřená a kontrolovatelná řešení staveb s ohledem na přístupnost a užívání osobami s omezenou schopností pohybu nebo orientace, a to jak v části textové, tak výkresové. Tato vyhláška se vztahuje pro stavby dopravní infrastruktury v úrovni územního řízení, ale nevztahuje se na rozsah a obsah projektové dokumentace pro další stupně projektové dokumentace pro stavby letecké, stavby drah a na dráze včetně zařízení na dráze, stavby dálnic, silnic, místních komunikací a veřejně přístupných účelových komunikací podle §194, písm. c) stavebního zákona. Toto je předmětem *vyhlášky Ministerstva dopravy č. 146/2008 Sb., o rozsahu a obsahu projektové dokumentace dopravních staveb*.

PODMÍNKY SNADNÉHO POHYBU NEBO ORIENTACE OSOB SE ZDRAVOTNÍM OMEZENÍM

Každá dílčí skupina osob se zdravotním omezením má svá specifika a potřeby, které musíme respektovat při vytváření jednotného přístupného prostředí.

■ **Osoby s pohybovým postižením.** Příkladem jsou osoby na vozíku pro invalidy a s vážným pohybovým postižením (osoby s berlemi či francouzskými holemi apod.). Pro jejich snadný pohyb je nezbytné eliminovat nebo zajistit možnost překonání rozdílů ve výškových úrovních. Výškové

rozdíly a délkové mezery musí být minimalizovány. Musíme vzít také v úvahu stále se zvyšující počet elektrických vozíků, které oproti ručním snižují schopnost překonat horizontální a vertikální proluky. Nelze zapomenout ani na to, že vážným problémem této skupiny jsou nedostatečně manipulační plochy, zajišťující podmínky pro změny směru a otáčení invalidního vozíku.

■ **Osoby se smyslovým postižením** tvoří dvě základní skupiny – osoby se smyslovým postižením zraku a osoby se smyslovým postižením sluchu.

a) **Osoby s úplnou nebo částečnou ztrátou zraku – nevidomí a slabozrací.**

■ **Osoby s úplnou ztrátou zraku** potřebují pro zajištění samostatného a bezpečného pohybu a prostorové orientace srozumitelně a jednoznačně (technikou slepecké hole) identifikovat hmatové prvky a značení, trasování vycházející z prvků a jejich vazeb zjištělných hmatem a akustické informace. Úpravy jsou zejména zaměřeny na:

– zajištění vodicích linií, tvořených hlavně prvky vystupujícími nad pochozí rovinu, v odůvodněných případech (nástupiště, plochy zastávek, přechody na pozemních komunikacích apod.) prvky vnímatelnými holí a nášlapem, umístěnými v pochozí rovině (speciální dlažby z povrchu hmatově charakteristicky odlišného od okolí);

– identifikaci bezprostředního okolí (např. přítomnost prostorových schodišť, lávek, konců nástupišť, čekáren apod.);

– předávání informací o okolí a službách (především akustickým způsobem).

■ **Osobám s částečnou ztrátou zraku** pomáhají opatření:

– užití nereflexních značek se silným barevným kontrastem;

– krátké a lehece srozumitelné nápisy, psané velkými písmeny;

– plány umístění, pokyny pro nákup jízdenek apod. by měly být čitelné z velmi malé vzdálenosti a provedeny jednoduchým a srozumitelným způsobem.

b) **Osoby s úplnou nebo částečnou ztrátou sluchu – neslyšící a nedoslýchaví.**

Jejich orientaci zkvalitní zejména tato navržená opatření:

– zavedení vizuálních informačních systémů v odbavovacích halách dopravního systému, na zastávkách, nástupištích, nástupních ostrůvcích apod.;

– zavedení vizuálního systému varovných signálů;

– vybavení přepážek v dopravních systémech hovorovým systémem pro nedoslýchavé.

Technické požadavky pro bezbariérové užívání stanovené předpisy vycházejí z těchto základních podmínek snadného pohybu či orientace. Každou stavbu je však nutno řešit individuálně s ohledem na konkrétní lokalitu a mít na zřeteli budoucí uživatele s jejich schopnostmi. ■

RENATA ZDAŘILOVÁ

Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě (ČKAIT)
odborný poradce pro bezbariérové užívání staveb

Nepochopením principů prostorové orientace nevidomých osob a nedodržením zásad hmatových úprav vzniká prostředí s novými bariérami.